

Ankara Sahaflarına Dair Şerh

Ahmet ÖZCAN

Mukaddime

İstanbul'a her gidişimde, sahafların efsanevi mekanı Beyazıt çarşısını ziyaret edip, mesleki kâbemiz olan bu mekanın maneviyatından ve müteveffa alimlerin, kitap dostlarının, eski zaman sahaflarının ruhaniyetinden aldığım ilhamla kitabiyatla olan ülfetimi daha da artırıyorum. Pek batıl itikadım olmasa da bu mevzudaki zaafımdan olsa gerek, çarşıya vardığımda mezkur müteveffaların alem-i ervahda pek rahat edemeyip çarşı etrafında temaşa eylediklerini hisseder gibi olurum. Muallim Cevdet, Ali Emiri Efendi, İbnülemin, İsmail Saib, Raif Yelkenci, gibi devri kadim efendilerini, çarşının eski manzarası içinde canlandırıyorum. Ayağa kalkan Raif Yelkenci'nin takdim ve tehirinden İbnülemin'in geldiğini görüyorum. Bir başka dükkanda Ali Emiri Efendi oturmuş sabırla muhallefattan çıkacak kitapları bekliyor. Çoğu zaman kimler geldi kimler geçti hayal ederken, yeni çarşının eskileriyle idare etmeyi de unutmam. İşte böyle çarşı ziyaretinde, beni her seferinde tanıyan fakat başkalarıyla karıştıran, A. Kaynaradağ ile sohbet esnasında "Sahaflık tarihimiz neden yazılmadı?" sorusuna kendisinin yazmaya başladığı cevabını vermişti. Bu çarşının kültür tarihimizdeki yerinin henüz yazılmamış olması beni mektepten tarihçi, mesleken sahaf olmanın avantajıyla hep bu düşünceye itti. Bu mesleğin yazılmamış hikayesi nerede, ne zaman başlar? Bin sene önceki kitap dostuyla bugünkü arasında değişmeyen veya değişen nedir? Hiç okumayacağı kitapları alanları, kitap meczuplarıyla, alimleri aynı mekanlarda buluşturan cazibe nedir?

Matbaanın geç kurulmasını ulemayla bağdaştırıp küfredenler, matbaa teknolojileri

geliştiği halde, basılan, satılan ve okunan kitap sayısı hakkında hiç düşünmezler mi? Niçin okuruz, niçin okumayız? Okumak denilince, türküler şarkılar, masal anlatımları, düğün davetlerinin akla gelmesinin sebebi nedir? Okumanın gerçekten faydası var mıdır? Okudukça hürriyete kavuşur muyuz, başka esarete mi düşer oluruz? Böyle soruların cevabı kültür bilimleri araştırmalarıyla çözülebilir. Üç beş meraklı gazeteci olmasa sahaflar haber konusu olmanın dışında ilmi bir çalışmaya mazhar olmamıştır. Bu meşakkatli yolda *Müteferrika*, *Kebikeç*, *Simurg* gibi dergiler olmasa eski kitapçılar ve matbuat alemimizin hududlarını bilen olmayacak

Bu mekânlar var olduğundan hep okur yazar taifesine kaynak sağlamış, alimlerle, şairlerle, araştırmacılarla, akademisyenlerle hemhal olmuştur. Hiçbir araştırmacıda vefalı çıkıp bu müessesenin tarihi devirlerden günümüze kadar olan fonksiyonu hakkında ciddi araştırmalar yapmamıştır. Kültür tarihimiz ve müesseselerimiz dahilinde kitap, kitapçılık, bunlarla ilgili her türlü geleneksel, modern yapıların tarih ve sosyal bilimler alanındaki çalışmaların konusu olacağı günler geleceğine dair ümitvarız. Memleketimizde kitap denilen acayip nesnenin yüzü bir türlü gülmedi. Kitaba aşına olamamamızdan kaynaklanan sıkıntılar, kitapla ilgisi olan, kitapçı, yayıncı, yazar, akademisyen vb taifeyi hoşnutsuzlar zümresine dahil ediyor. Maalesef memleketimizde bu zümre henüz pek ihtiyaç duyulmayan, bir azınlığı temsil ediyor. Tarih ve sosyal bilimler sahasındaki bir çok mevzuu bakırlığını korurken, kültür tarihi çalışmalarında, kültürümüze pek uzak duran kitap merkezli çalışmalar cesaret gerektiriyor. Bu fakirde de cesaret olmadığından duyduklarımız ve gördüklerimizi yazmaktan öteye geçemedi.

Kebikeç Ankara kitapçılık tarihine sözlü derlemelerle ışık tutarken, *Simurg*, *Kitaplık*, *Müteferrika* da İstanbul kitapçılığına dair yaşayanlar dahil olmak üzere nefis çalışmalar veriyorlar. *Kitaplık* dergisi, İstanbul Ankara, İzmir kitapçılarının haritasını çıkarmıştı. Biz de Ankara'da sahaflık yapan veya yaptığını iddia eden kitapçılar ve dükkanlarının şerhli haritasını çıkarmaya çalıştık. Buyurun görelim

Ankara'da Sahaflığa Dair

Yakup Kadri'nin kasaba Ankara'sından, Ankara metropolüne dönüşen şehrin hikayesi başkent olmak ayrıcalığına rağmen henüz layıkıyla yazılmamıştır. Tarihi yazılmamış bir şehrin arka sokaklarında yada kuytu köşelerinde tesis edilmiş kitapçı dükkanlarının şehrin kültür hayatındaki işlevini dile getirecek çalışmaları beklemek için henüz erken olsa gerek. Her ne kadar büyük kitap marketleri pahalı mekânlarda faaliyet gösteriyor olsalar da sadece güvenlik kameralarıyla yada kasadaki para alışverişleriyle tespit edilen, buz gibi alışveriş ilişkileri ilgi alanımıza girmiyor. Kitapçılığın bütün meslekler için olduğu gibi faaliyete ilk başladığı yer Ulus. Ulus'ta İstanbul'dan ithal edilen lokantalar olduğu gibi İstanbul'dan Ankara'ya ihraç edilen kitapçı dükkanları da mevcut. Sözlü bilgiler ve söylencelerden öğrendiğimiz kadarıyla Ulus'ta başlayan kitapçılık serüveninin

sahaflar şubesine dahil olanları Denizciler caddesinde yer tutuyorlar. Kendilerinden önceki döneme dair pek malumat vermeyen, kırklı yılların sonunda mesleğe başlayan Turgut Koraltan, Aydın Sami bey gibi sahafların o dönemlere ait bilgilerini Kebikeç söyleşilerinde bulmak mümkün. O dönemden kalan bir başka isimse Türhan Polat. Ketumluğuna devam ediyor.

Bir süre sonra Ulus'taki anayurtlarını terk eden sahaflar Kocabeyoğlu pasajı daha sonra Zafer çarşısı gibi yerlere göç ediyorlar. Yakın zamana kadar Kocabeyoğlu'nda faaliyet gösteren sahaflar okur yazar sayısı her gün artan memleketimizde, yerlerini çula çaputa bırakarak yeni mekanlara intikal ettiler. Bu intikal sonrasında Türkîş pasajında mecburi ikamete tabi olan Salih Elhan, Kitapsatmaz Timuçin gibi orta zaman sahaflarının dükkanları sendikanın garaj ihtiyacına kurban edildiler. Bundan sonra Timuçin'i gören olmadı. Salih bey Zafer çarşısındaki dükkanı oğullarına emanet edip ebru yoluna kendisini adadı. Muhacerat sonrasında ayakta kalan yegane eski sahaf Külüstür Pehlivan oldu. Kendisine olmaz ya cumhurbaşkanlığı bile tevcih edilse bu işi bırakmayacak kadar sevdalı mesleğine. Dünya denen mezellekte kendisine yük olacak tek çivi çakmayan Turgut Pehlivan, Olgunlar sokaktaki tezgahında hayat mücadelesini sürdürüyor.

Ankara'da Son Sahaflar

Ankara'da son sahaflar son sadrazamlar son şairler cinsinden olmayıp hasbelkader mesleğe dahil olmuş yeni bir neslin hikayesidir. Büyük kısmı bu adı kullanmayı hak etmediği halde koyunun olmadığı yerde keçiyeye Abdurrahman Çelebi derler misali, mesleki liyakatleri mizah eserlerine malzeme olacak kadar müstesnadır. Mesela bazıları bir şekilde elde ettiği birkaç kitabı fiyatlandırma hususunda çile çekerken, bazıları da rafın altına mı koysam, üstüne mi? Masanın altında mı dursa, vitrine mi koysam? Endişesiyle sora sora Bağdat bulunur vecizesinin yardımıyla nihai bir fiyat tespit ederler. Elifi görse mertek zanneden bazı zevat, yazıyı okuyormuş gibi yapıp, yardıma ihtiyaç duyar, yardımseverin okumasından sonrada eskiden bu yazıları iyi okurdum diyerek altta kalmaz. Bir de duyduğundan başka bilgisi olmadığı müzayedelere kitap vermeyi düşünenler vardır. Onlara göre eskiliğinden şüphe edilmeyen her kitap müzayedeliktir. (Sanki Ahmet Yüksel, bütün kitapçıları dolaşıp, sahaf kardeş müzayedelik kitabın var mı? diye soruyor.) Bir de muş, muş ekleriyle nadir kitap tasnifi yapanlar vardır. Bu müzayede de şu fiyata satılmış, müzayedeye girmiş, müzayedeye girecekmiş gibi deyimlerle idare ederler. Birde geleceğin sahafları vardır. Bunlar beş bin kitabın arasına giren üç beş kitaba, mezkur usullerin hepsini kullanarak üç beş sene sonraki fiyatlarını şimdiden tespit ederler. Birde adamına göre fiyat çeken, akşama kadar aynı kitabı borsa usulleriyle fiyattan fiyata sokanlar vardır. Birde ağırlıklı olarak vefat malı alanlar vardır. Yalnız müteveffalar gazeteden başka bir şey okumamış, kupon

karşılığı kitap biriktirmişlerdir. Müteveffa ile irtibatı hurdacı Özcan Hakyemez kurar. Sağ olsun zatiatalileri bütün cenazelere katılır. Bu tür sahaflarda kitaplar iki yüz elli bin lirayla iki milyon arasında değişir. Ankara sahaflarının meziyetleri saymakla bitmez. Eski sahafların meydanı terk etmesinden sonra birdenbire peyda olan sahaf namzetlerinin meslekte kemale erme endişeleri olmadığı müddetçe, kalemimizin keskin ucuyla incitme makamındayız. “Alemde bizde varuz” deyu mezata destursuz giren usul ve erkan bilmez sahaf bozuntularını ıslah ve ikaz için zaman zaman yazıyoruz. Niyetimiz kimseyi incitmek olmasa da arada bir zülfiyare dokunduk affola

BİRLİK PASAJI

Sanat Kitabevi

“Ya Kebikeç”

Zamane şartlarına uygun profesyonelce çalışır. Edebiyat ve Tarih sahasındaki ihtisas kitabı ihtiyacını eski kitap kesafetini yeni kitaplar da satarak telafi eder. Ankara’da sahaflık yapanların teknik donanım ve beceri olarak numune gösterdiği Sanat Kitabevi, Türkoloji mezunu Ahmet Yüksel tarafından idare edilmektedir. Karanfil sokaktaki Birlik pasajında sürdürdüğü faaliyetini talebelerin yoğun ilgisine mazhar olmasından

Ahmet Özcan

dolayı, “Hakiki sahaf talebe kitabı satmaz” düsturuyla, pasajın bürolar kısmına taşındı. İnternet kitapçılığının bizdeki ilklerindedir. Düzenledikleri müzayedeler Ankara’daki kitapsever, kitapçı kitap ilişkilerine yeni bir heyecan vermiştir. Bu müzayedelerin en olumsuz tarafı anlayan anlamayan herkesin yanlış kıyaslarına sebep olmaktadır. Beşeri bilimlere kaynak niteliğindeki Kebikeç dergisi, özellikle matbuat tarihi sahasında kaynak teşkil etmektedir.

Gezgin Kitabevi

Anladığımız kadarıyla “İdeallerle-ticaret, gezginlikle-kitapçılık çelişkisini yaşarken, hiç ulaşılamayan kazanç ve adı kalan sahaflık hikayesi”

Gonca Kitabevi

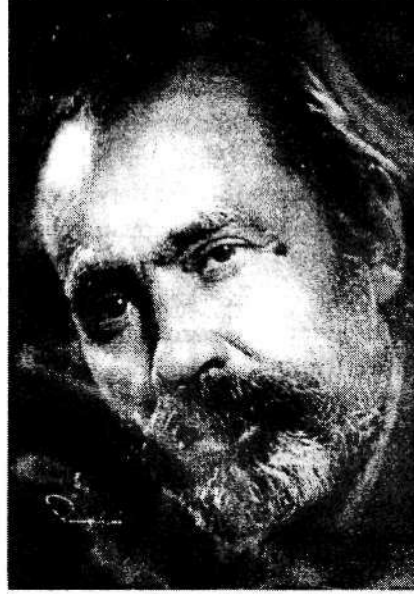
Mesleğe nasbımdan önce her gün tavaf

ettiğim bu dükkandan öğrenci parasıyla kitap almak nasip olmamıştı. Hep hava almıştım. Benim için her dükkanın ayrı bir havası varda kitap almasam bile havadan istifade ediyordum. Raflarda duran kitaplara el sürüp, üç beş sayfa karıştırıp iç ve dış tenkidinden sonra kokusundan faydalanıp ertesi yeni kitaplar ümidiyle geliyordum. O günlerin havası yok artık. Zaman zaman cebimde alacaklısı olmayan para oluyor. Hocadan kitap alabiliyorum artık. Nuri hocanın arkasındaki raflara sıralanmış üç dört raf sahafiyeye kitabın dışında ağır bir kitap yükü var. Astronomik fiyatlarla bile alıcısını bekleyen, nihayetinde bulan kitaplar bunlar.

DİYAR-I OLGUNLAR SOKAK

Külüstür Turgut

Siyasi kalpazanlıkla elde edilmiş tezgahlarında yeni kitap satanlar, korsan satanlar sahaf mukallitlerinin arasında bulunması kendisi için ıstırap olan Turgut Pehlivanın talebe kitaplarıyla işi olmaz. Eylül ve ekim aylarında mevsim değişiminden değil, ders kitabı sezonundan kaynaklanan asabilği iyice artar. Onun gözünde satılmasa bile devrinin en çok satan kitapları her zaman kıymetlidir. Hümanisttir iyi bir cumhuriyet gazetesi okuyucusudur. Hz. Muhammed'i H. Heykel'den okudum der. Necip Fazıl'ı da okumuştur, Nazım Hikmet'i de. Lakin, Neyzen ve Şair Eşref hayranıdır. Cumhuriyet Ankara'sının canlı şahitlerindendir. Velhasılı kelim bu kısa yazı içinde anlatılması güçtür.

Turgut Koraltan

Olgunlar Sokakta Diğerleri

Ankara'nın ismiyle müsemma olmayan sokaklarındandır. Sokağın bulvar girişinin sol tarafında yirmi kadar kitapçı tezgahı vardır. Tam karşısında iki tane yayınevinin küçük kitapçıları tehdit eder gibi duran dükkanları vardır. Sağ taraftan gidildiğinde **Sakal Sahaf** tabelasıyla karşılaşsınız. Burada sakal mı var sahaf mı var anlaşılamamıştır. Sola döndüğünüzde **Ayraç Yayınevinin** sahaf şubesini görürsünüz. Gördüğünüzle iktifa etmeyip içine girerseniz, ilginizi çekecek şeyler bulabilirsiniz. Şayet bulursanız, almak isterseniz, fiyatlar konusunda tereddütler ve tutarsızlıklarla karşılaşacaksınız. Yoruldunuz karnınız acıktı sokağın sağ tarafından devam ederseniz yükseklerde

Börekçik kitap-kafenin tabelasını görürsünüz. Börek yerken kitap okuma şansına sahipsiniz.

HANLAR HANI ADİLHAN SAHAFLARI

Adilhan hanlığına dair bir bilgimiz yok. Yıllar sonra, yaşadığımız günler tarihin tasarrufuna girince, Eski Ankara sahaflarını merak eden bir meraklı, Adilhan kitapçıları efsanesiyle karşılaşacaktır. Bizde geleceğin meraklısına yardım ve yataklık etmek için bugünkü halini yazıyoruz. Adilhan'ın yukarıdan aşağıdan yandan, arkadan ve garajdan girilebilecek bir çok kapısı var. Kanaatimce Ankara kitapçılarının en renkli simaları buradadır. Kararsız sahaflar, rastgeleciler, kızgın kitapçılar, islami sahaflar, kitap alırken de satarken de pişman olanlar, burada ikamet ederler. Aynı zamanda birçoğunda pikap-plak bulunur. Fakat, satmazlar. Dükkanların dış ve iç dizaynının menşei sanki aynıdır. Zafer çarşısının yanından girerseniz girişteki iki yeni kitapçıyı sollayıp sağ tarafa döndüğünüzde **Vefa Kitabevinin** ikinci şubesiyle karşılaşırsınız, burası henüz rüştünü ispatlamadığı için ilginizi çekmeyebilir. **II. Vefa'nın** karşısındaki dükkan kitap yığınlarıyla doludur. **I. Vefa'yı** andıran bu kitabevinde kitapseverlerin yada sıradan okuyucuların bile dikkatini çekecek kitap bulabilmek için özel imal edilmiş dedektör yada iyi kitap kokusunda hassas burna sahip olmak gerekir. Bu dükkanın çaprazında **Al Götür Oku Getir Kitabevi** bulunur. Kitap borsası namıyla da tanınan bu dükkan Acayip müteşebbis İsa bey tarafından işletilirken isminin özelliğiyle tanınmıştı. Acayip İsa Türkistan göçmenlerini hatırlatan yüz ifadesinin çekiciliğiyle, ikna edici diliyle, bir çok kitapçıya ortaklık yapmıştı. Ankara'da çizgi roman ve beyaz dizi piyasasındaki hareketliliği sağladığında neredeyse en iyi kitabın çizgi roman olduğunu ikinci el kitapçılara kabul ettirecekti. Bu geçici ikna döneminde her dükkanda hemen hemen aynı seri beyaz dizi ve çizgi roman bulunmuş, İsa bey depolardan aldığı mallara Pazar bulmuştu. Bütün dükkanlarda Kaptan Swing, Zembla'nın aynı serileri varken kendisi çizgi roman sahasında racon kesiyordu. Tay yayıncılık ceylan yayıncılık, kuruşlu, liralı tasniflerini bir çok kişi ondan öğrendi. Çizgi roman toplayıcılarını saymaz isek Ankara piyasasına bu işi onun öğrettiğini söyleyebiliriz (İsa geldiği gibi kayboldu. Bu dükkanı Gökhan Tuğ işletiyor. Yazıyı yazdığımız zaman İsa işletiyordu. Şimdi olmasa da bu renkli insanı yazmadan geçemedik.)

İkinci kata doğru çıkarken sağ tarafı tercih edip duvar dibinden merdivenleri ağır çıkmanız tavsiye edilir. Yüz numaraya gidenlerin bu merdivenleri kullanmalarından kaynaklanan acil iniş tehlikesi, dört katında aynı yerde def-i hacette bulunmasından dolayı hoş görülmedir. Merdiven bittiğinde Yurtoğlu Celalettin'e ait **Yurtoğlu Kitabevi** ile göz göze gelirsiniz. Celalettin' ile göz göze gelmemek ehvendir. Ani göz göze gelmeler meydan okuma telakkisiyle manalandırılabilir. Bu zatı muhterem esnafa ve

kitapseverlere muhalif davranışlarından dolayı dış dünya ile alakasını kesmiştir. Dikkat çeken giyim tarzıyla Kastrocu zann edilse de bu suizandır. Kendisi enderuni dünyasında Pastar zannedilmekten hoşlanır. Dükkanında kitapseverlerin ilgisini çekecek kitaplar olduğuna dair emareleri vitrin dizaynından çıkarabilirsiniz. Hemen yanı başında Mehmet Mirzanın kitabevi bulunur. Yirmi senedir kitapçı olduğu halde Mirza kitap starken ve alırken tereddüt eder bu işe nereden bulaştığı aklına gelir. Eğer elinde iyi kitaplar varsa sizde bir tane aldysanız parasını verip hemen uzaklaşsanız iyi olur. Siz kitap satmak durumunda kaldınız. Bir ihtimal anlaştınız yine aynı şekilde davranmanız makbuldür. Her an vazgeçebilir. Erken saatlerde sorduğunuz bir kitabı sorduğunuzda almayıp da daha sonra gelerseniz borsadan etkilenen kitap fiyatı yükselebilir. Ya da geçici bir süre için raf dışı olur. pusula istikametinden doğuya doğru hareket ederseniz solda vefasızlık noktasıyla **Vefa Kitabevi**'nin kesiştiği yerin karşısında **Sahra Kitabevi** vardır. Kullanılmış dini kitapları burada bulabilirsiniz. Karşısındaki dükkan **Vefa Kitabevi** dir. Sahibi Vefa Ahmet, kendine has seçkin müşteri portfeyiyle dikkatleri üzerine çekmektedir. İçeriden gelen vakti geçmiş çay kokusunu takip edip rafları tavaf ederseniz, iki yüz elli bin ile, iki milyon arasında değişen kitap çeşitlerinin arasında dükkanı açtığı anda beri hareket halindedir. Oturduğuna ender rastlanır .Onun bu hareketliliği çenesine yansıdığından dükkanı her zaman için caziptir. Çuvalın içini açma ihtiyacı hissetmeden kitapları rahatlıkla alır. İlahiyat kökenli olması belki ilahi sezgilerini kuvvetlendiriyordur. Gezgin Kitabevinin ikinci şubesinin vitrini prestij kitapların ihtişamından etkilenmiştir. Dışarıya yansıyan görüntü, raflarda pek hissedilmez. Sahipsiz, kızgın ve kırgın bir hava eser sürekli. Sola dönüp ilerlerseniz, **Kalanlar** tabelasıyla kalakalırsınız. Kaldıkları yerde bırakıp ilerlediğinizde karşınıza **Parantez Kitabevi** çıkar. Parantez Kitabevinde dünyanın öte tarafına itilmiş halklarının musikilerini keşfedersiniz. Bilgisayarla çalışan buradaki tek sahaf Suat'tır. Aynı zamanda arkeologdur. Üç ortakla kurdukları dükkanın parantezinde yalnızca kendisi kalmıştır. Diğer ortakları Parantezin içine sıkıştırmaya çalıştıkları halde, Suat'ın fedakarlıklarıyla yürüyen parantez, diğerlerini tasfiye etmiştir. Sorarak ve bakarak kitap bulma şansına sahiptir. Hemen bilgisayara müracaat ederler. Küçük dükkanda bol miktarda kitap mevcuttur. Birde sakladıklarını çıkarsa dükkanın havası değişir. Hatıra fotorafı bölümünden çıkmaması gerekenleri de uzaklaştırmaya daha iyi olurdu.

Sanatsal Kitabevinden Antik Kitabevine

PTT emekli Şentürk bey in dükkanı prestij kitapların ağırlığı altındadır. Hanımıyla beraber işlettiği dükkanında Adilhan'dan memnuniyetsizliğini sürekli dile getirir. Sanatsal adını verdiği dükkanında bu tabela birkaç gün sonra antik'e dönüşmüştür. Kırk senedir bu alemde olduğunu söylese de pek hatırlayan yoktur. Demek ki alemin çevresinde ikamet etmiş. Açtığından beri kitaplar hemen hemen aynıdır nadiren değişiklik olur.

1971 Orhan

Bu rakamın neyi ifade ettiğini kendisine sormak aklımıza gelmedi. Kısa sürede dükkanı bir takım şair ve yazarın uğrak yeri haline gelmiştir. Anlaşılan edip taifesinin raflardaki hareketliliği sağlamaya bir katkısı yok. Epey plak bulunur. Bunları dinlemeyi tercih eder. Satılmayan kitaplar kısmı da göz önündedir. Orhan'ın satışlarına pek aklım ermiyor. sürekli çay, kahve türü içecekleri bulabilirsiniz.

Tunalı Havalisi ve Şanlı Büyük Erdal Hoca

Her birkaç sene öncesinde bizler yaşarken oldu. Bunu bilsin kitapseverler. İtfaiye meydanındaki küçük bir çay ocağının camına asılmış ilanı gören Kitapsever Ahmet, telaşla içeri girdi. Türkolog'dan Osmanlıca dersleri ilanının sahibi tam karşısında duruyordu. Kalın çerçeveli koca gözlüklerinin altındaki burnunu yukarıya doğru kaldırıncı Tunalı'da kurulacak dükkanın temelleri atıldı. Edebiyat öğretmeni Erdal'ın gönlüne Üstad'ın mısraları düştü. "Bana bir kerecik baktınız- ruhuma temel çivisini çaktınız" heyecanlandı. Gezgin kitabevinin müdavimi Ahmet, Erdal'ı da yanına alıp bu yeni arkadaşıyla herkesin dostu gezgine geldi. O zamanlar raflar eski yazı yeni yazı iştah açıcı kitaplarla doluydu. Osmanlıca dersleri filan derken, Erdal'ın Turan Güneş'teki evinde geç saatlerde toplantı yapıldı. Toplantıya Gezgin Ahmet, arkadaşı H. Ayrancı (misafir), öbür Ahmet, Erdal ve Erdal'ın hemşehrisi aslında açık öğretim mezunu olan (kendini tanıtırken kullandığı ifade) fakat müteahhitlik yapan ismi meçhul kişi, katıldılar. Gezginin ortaklığa dahil etmek isteyen öbür Ahmet'in Erdal ile başlayan sürekli kitap toplamayla geçen ilişkisi kısa süre sonra bitti. Ahmet yabancı bir sefarette çalıştığından olsa gerek, yabancılarında gelip gittiği, buzdolabı olan içinde alkollü alkolsüz içkilerin sıralandığı oturlan sohbet edilen dükkan hayalinin peşindeydi. Ortaklık sonrasında aslını keşfetti. Alevi-Bektaşî kitaplarına yöneldi. Ne haldedir bilmiyoruz.

İşte bundan sonra olanlar oldu. İktidarın tek ortağı olan Erdal, Ankara sahafları arasında bir fenomen olarak ortaya çıktı. (Şanlı Erdal unvanını almasında meşhur kitap uzmanı Hurdacı Şanlı'nın ilgisi yoktur) İtfaiye Meydanı, kağıt ardiyeleri hurda depoları rakip ve dost kitapçılar derken adresten kitap almaya da başladı. Hurdacılar üzerinde kurduğu nüfuz sayesinde kitap temininde stratejik mevkie sahip hurdacılar kontrol altındaydı. İtfaiye Meydanı'nın ve hurdacıların gördüğü en renkli sima olan Erdal kendiside eğitimci olmanın katkısıyla Hurdacılar dünyasına sahafılık kitap değerli plak, müzayede gibi abuk subuk kavramları sokmuştur. Aynalı Çarşı'da efemera işleriyle uğraşan Korkut bey yakınında birdenbire parlayan, kağıtla ilgili ne kıymeti olan ne varsa toplamaya başlayan Şanlı Erdal'ın tehdidi karşısında uzun bir süre kendini toparlayamadı. Korkut bey ismine rağmen kendisi korkmaya başlamış ve sulh etmiştir. Erdal kitapta gösterdiği başarıyı efemera işlerinde gösterememiş, plak işindeki ilerlemesi

komşusu Süleyman'ı etkiledi, uzlaşmayla ilişkilerini sürdürüyorlar. Yakın çevresinde hakimiyetini ilan eden Erdal, Esat civarında ortaya çıkan olgunlar kökenli Resul'un etnik direnişiyi karşılaştı. Müdahale sonucunda aldığı sahaflik kitaplar ve plaklardan öncelikli olarak Erdal'ı haberdar etmeyi taahhüt eden Resul bunun karşılığında Erdal'dan beyaz dizi ve roman almıştı. Büyük sahaf Resul zaman zaman güzel kitaplar bulmuş, ve her gidişimizde binlerce kitabı olan kütüphanelerin sırada beklediğini söylemişti. Sıra bir türlü gelmedi. Erdal'ın dış faaliyeti bununla kalmaz Adilhan, Birlik Pasajı, olgunlar sokak üzerinde etütlerine devam eder, kurduğu istihbarat ağıyla her şeyden haberdar olur.

Bayındır Sokak'ta Emekçi Murat

İşkembe içmek gibi bir alışkanlığınız varsa Rumeli İşkembecisinin yerini iyi bilirsiniz.Hemen yanındaki pasajda Murat'ın ve Kardeşinin ve annesini durduğu dükkan vardır.Türkiye'nin toplumsal yapısı üzerine beş bin kitap okuduğunu söyleyen Murat'ın dört yüz bin kitabı olduğuna dair iddiası da var.Ayrıca dünyanın bütün anadillerini bilen adamında kendisinden alışveriş ettiğini söylüyor.Büyük dükkanlarında eskiden kıymetli kitaplar bulunurdu. Şimdi pek rastlanmıyor.

Bahçelievler'de Hüseyin

Bahçelieye yolunuz düşerse birinci caddedeki Hüseyine uğrayabilirsiniz. Müzayede olgusuyla tanışınca kendisinden alınan kitapların müzayedelerde fahiş fiyatlara satıldığı korkusu yüreğinde yer etmiş, alıcısına göre fiyat tespit eder olmuştur. Fiyatlar hareket halindedir. Kitap yığınlarının arasında eskisi gibi olmasa da iyi kitaplara rastlanır. Zaman zaman plak kartpostal fotoğraf da bulabilirsiniz. Kitaplarla olan ünsiyeti hurdacılık sevdasından vazgeçirmemiştir.

Alemin Kralı Kazım Bey

Kazım bey kitapçılardan uzak bir yere İzmir Caddesindeki Moda çarşısına yer açmıştır.Açar açmaz da iyi kütüphane düşürmüştür.Eski yazı dergi koleksiyonları, eski yazı kitap çeşitleri de mevcuttur.Pek az kişiden hoşlanır.Bunların arasında olursanız iyi kitapları makul fiyatlara alabilirsiniz.Krallık iddiası kendinindir.İşe başlayınca krallığını ilan etmişti.

Hacıbayram Efradı

Buradaki kitapçılık işleri üç beş satırla anlatılacak gibi değildir. Genel özellikleri Hacıbayram civarında olmalarından mütedeyyindirler. **Bağdat Kitabevi**, sahibi Muhammet yazmalar konusunda nam salmıştır. **Topaloğlu Kitabevi** sahibi Cevat ise prestij kitaplar konusunda nam salmıştır. Muhammet beynelmilel, Cevat İstanbul ile